

СТАНОВИЩЕ

от проф. Димчо Захариев Иванов, д.б.
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“,
член на Научно жури, назначено със Заповед №Р-109-334/06.08.2021 г. на Ректора
на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Медицинска биология“, област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност Медицинска биология, с кандидат ас. Цонка Славова Димитрова

Представени са всички необходими документи по процедурата, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Биографични данни

Ас. Цонка Славова Димитрова е родена през 1972 г. Завършва висшето си образование със степен „магистър“ по специалност „Биология“, специализация „Растителни биотехнологии“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2000 г. През 2016 г. получава свидетелство за призната специалност „Медицинска биология“ от Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. От 2010 г. досега работи като асистент в Катедра „Биология“, Факултет „Фармация“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Владее отлично английски език и притежава свидетелство за управление на МПС, категория В. Има регистрирани профили в ORCID и Google Scholar.

Актуалност на темата

Темата на дисертационния труд е актуална и социално значима, тъй като диворастящите гъби са обект в кулинарията от хилядолетия и въпреки натрупаните знания и опит, отравянията с тях остават сериозен проблем. В нашата страна липсва системно проучване както върху социалната епидемиология и ранната диагностика на отравянията с диворастящи гъби, така и върху нивото на познания на различни групи от населението за тях и за използването им като храна. Затова е подходящо изготвянето на анализ на случаите с отравяния с диворастящи гъби сред населението в Област Варна от една страна, а от друга – проучване на информираността на населението за диворастящите гъби, за да се подобри профилактиката.

Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд съдържа 146 страници и е онагледен със 17 таблици, 71 фигури и едно приложение. Текстът е структуриран в 10 глави: Въведение (1 стр.), Литературен обзор (7 подглави, 12 параграфа и 40 стр.), Цел и задачи (1 стр.), Материал и методи (2 подглави, 5 параграфа и 9 страници), Собствени резултати (5 подглави и 41 стр.), Обсъждане (4 подглави и 24 стр.), Заключение (1 стр.), Изводи (1 стр.), Литература (19 стр.), Приноси на дисертационния труд (1 стр.), Публикации, свързани с дисертационния труд (1 стр.), Приложение (3 стр.).

Въведение. Представена е в ясен и стегнат вид обобщената информация, която е необходима за въвеждане към темата на дисертационния труд. Обърнато е специално внимание на прилагането на интердисциплинарния подход при проучванията на гъбите и техния химичен състав.

Литературен обзор. Дава задълбочена представа за известната до момента информация, която е необходима за обосноваване на необходимостта от провеждане на изследването в дисертационния труд. Отделено е място за обща характеристика на диворастящите гъби, след която е включено проучване на достъпната литература по отношение на общата характеристика на отровните гъби. Разгледани са отравянията с диворастящи гъби. Представена е съвременната лабораторна диагностика на отравянията с диворастящи гъби. Обърнато е внимание както на лечението, така и на профилактиката с цел избягване на отравяне с диворастящи гъби. В края на литературния обзор е направена критическа оценка на литературата по проблемния кръг.

Изказвам одобрението си към подхода на докторанта анализът на публикациите в достъпната литература да бъде насочен предимно към последните няколко години (от списъка с използвана литература може да се види, че това са последните 5 години), тъй като броят на изследванията и на публикациите в посочените области е голям и се обогатява непрекъснато.

Цел и задачи. Целта на дисертационния труд е добре формулирана. За постигането ѝ са поставени 5 задачи. Тяхната формулировка показва, че основните моменти в изследването са правилно идентифицирани и има ясна концепция за успешното постигане на целта. В началото на изследването има ясно формулирана работна хипотеза, която е посочена след дефинирането на целта и задачите.

Материал и методи. Подбрани са подходящи обекти и методи за тяхното изследване, което се доказва от успешно постигнатите цел и задачи. Клиничното изследване е проведено по два начина: ретроспективно и проспективно. Ретроспективното изследване е на базата на данни, получени в периода 1991 – 2015 г. в Клиниката за интензивно лечение на остри отравяния и токсикоалергии на ВМА – МБАЛ – Варна. Проспективното изследване е проведено в същата клиника. При всеки пациент са проведени по две диагностични изследвания – тест на Meixner и ензимно-свързано имunosorbentно изследване (ELISA). За установяване на степента на информираност на населението в Област Варна за ядливите и отровни диворастящи гъби и на основните начини на употреба на ядливите диворастящи гъби е проведено анкетно проучване чрез интервю „лице в лице“ чрез анонимна анкета. В анкетата са участвали значителен брой респонденти (100 мъже и 100 жени), живеещи в селища на територията на Област Варна.

Собствени резултати. Получените в хода на изследването резултати са добре систематизирани и онагледени. Те показват, че са изпълнени планираните цел и задачи. Изследваните показатели са представени предимно графично, а където е необходимо и в табличен вид. Използвани са стълбчести диаграми, които са най-подходящи за представяне на резултатите от изследването. Приложени са различни графични техники при оформлението, с които се цели да се избегне еднообразието, което оценявам като добър подход.

Обсъждане. Анализът на резултатите е представен систематично. Направени са необходимите сравнения с други подобни проучвания. Сходните изследвания са само в чужбина, поради липса на данни за такъв тип проучвания в България. Това не е недостатък, а предимство, което показва пионерния характер на изследването в нашата страна.

Заключение. В рамките на настоящия дисертационен труд, посветен на социално значим проблем, са открити някои особености. Те могат да бъдат групирани в две групи: От една страна те са свързани с динамиката на социалната епидемиология на интоксикациите с диворастящите гъби на територията на Област Варна. От друга страна те са свързани със степента на информираност на населението за ядливите и отровни диворастящи гъби и на основните начини на употреба на ядливите диворастящи гъби – предимно за храна. На базата на сравнението с други страни, като Украйна и Русия, направено в предходния раздел, тук се отбелязва слабото прилагане от населението в Област Варна на възможността да се замразяват гъби за по-късно използване, а също и като средство за лечение. Отправена е препоръка за провеждане на обучение за предотвратяване на отравяния с диворастящи гъби.

Изводи. В резултат от проведеното изследване са формулирани 6 извода. Те показват, че поставените в началото на изследването цел и задачи са успешно изпълнени. Потвърдена е формулираната в началото на изследването работна хипотеза, че апробираните диагностични методи могат да допринесат за усъвършенстването на ранното лабораторно идентифициране и своевременното лечение на отравянията с диворастящи гъби, а изводите от анкетните проучвания – за подобряването на профилактиката на тези социално значими интоксикации.

Литература. Списъкът на цитираната литература включва 219 заглавия, от които 13 на кирилица и 206 на латиница. Броят на литературните източници е напълно подходящ за едно сериозно и в същото време балансирано изследване. Използваната литература е съвременна, като почти изцяло е съставена от публикации от последните 5 години, което прави много добро впечатление.

Приноси на дисертационния труд. Разпределени са в две групи: оригинални научно-приложни приноси и приноси с потвърдителен характер. Оригиначните научно-приложни приноси са 3 на брой. Те са свързани с прилагането на изследвания за откриване наличието на гъбни токсини. Единият от методите може да се приложи и в извънлабораторни условия, което го прави особено подходящ за ранна диагностика при отравяне с гъби. Приносите с потвърдителен характер са също 3 на брой. Те потвърждават разнообразната употреба на ядливите диворастящи гъби, но в същото време поради продължаващите интоксикации с отровни диворастящи гъби е потвърдена и необходимостта от ефективна профилактика.

Публикации, свързани с дисертационния труд. Приложеният списък съдържа 5 публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Те са в 2 научни списания и в сборник от научна конференция по медицина. Три от публикациите са в списание, което е индексирани в световноизвестните бази данни Scopus и Web of Science.

Приложение. Включва анкетна карта с 27 въпроса, използвана за провеждането на проучване на степента на информираност на населението за ядливите диворастящи гъби и начините на използването им.

Оценка на автореферата

Авторефератът е структуриран според приетите изисквания и напълно отразява основните моменти в дисертационния труд. Написан е на 36 страници и е онагледен с 2 таблици и 32 цветни фигури.

Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръчвам навсякъде в текста да се използва „територията на Област Варна“ вместо „територията на Северното Черноморие“, която включва и част от Област Добрич. По стандарт всички латински наименования на видовете и родовете, посочени в текста, трябва да са в Италик.

Заклучение

Дисертационният труд на ас. Цонка Славова Димитрова, представените публикации, свързани с него и авторефератът, отговарят на критериите за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Поради това давам положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да присъдят на ас. Цонка Славова Димитрова образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност Медицинска биология.

Шумен
31.08.2021 г.

Изготвил становището:

(проф. Димчо Иванов, д.б.)